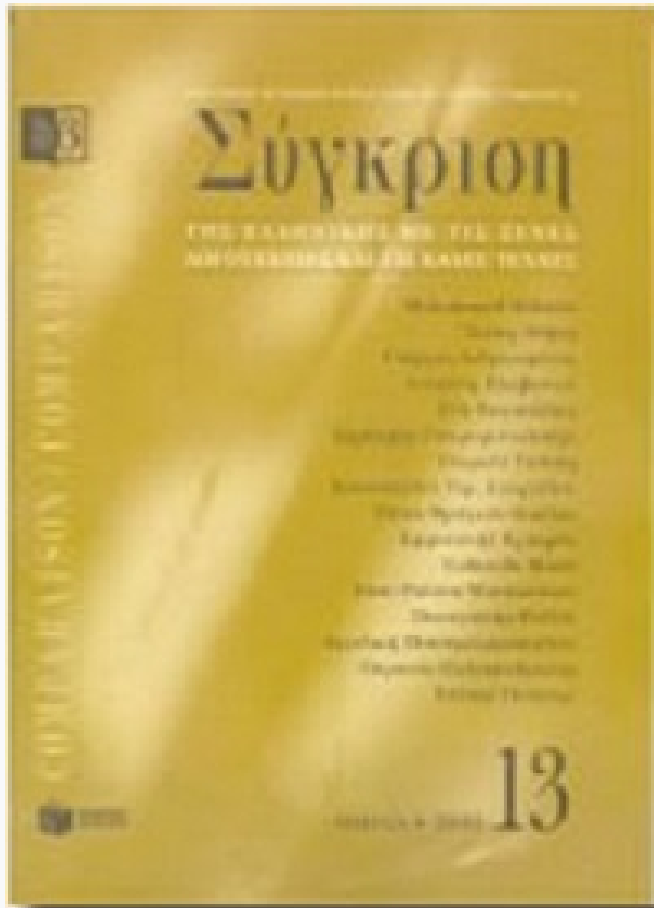

Σύγκριση

Τόμ. 13 (2002)

Γεράσιμος Ζώρας, *Risonanze italiane nel Mar Ionio*. Roma, Vecchiarelli, Italo-Hellenica, 2001, p. 173.

Gabriella Macri

doi: [10.12681/comparison.10128](https://doi.org/10.12681/comparison.10128)

Copyright © 2016, Gabriella Macri

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Macri, G. (2017). Γεράσιμος Ζώρας, *Risonanze italiane nel Mar Ionio*. Roma, Vecchiarelli, Italo-Hellenica, 2001, p. 173. *Σύγκριση*, 13, 277–279. <https://doi.org/10.12681/comparison.10128>

τικές αντιλήψεις που νομιμοποιούν την εκάστοτε μεθοδολογία, αλλά και εξαρτάται σε μεγάλη κλίμακα από το

πολιτισμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο καλλιεργείται.

Άννα Ταμπάκη

Σημειώσεις

¹ Συνοπτική και επιλεκτική ως προς την πλούσια προβληματική των μελετών, λόγω του περιορισμένου χώρου, ήταν η παρουσίαση του τόμου στο ελληνικό κοινό: Άννα Ταμπάκη, *Με ανοιχτά σύνορα «Comparative Literature Worldwide: Issues and Methods / La Littérature comparée dans le Monde: Questions et Méthodes»* (Η Συγκριτική Φιλολογία στον κόσμο: Ερωτήματα και μέθοδοι). Έκδοση Tania Franco Carvalhal, L&PM Editores, 1997, σελ. 287, εφημ. *Το Βήμα*, Τμήμα στ' «Βιβλία», Κυριακή 31 Μαΐου 1998, σελ. 13. Ο πρώτος τόμος περιέχει τις εξής συμβολές: Gerald Gillespie, «Comparative Literature of the 1990s in the USA»· Eneida M. de Souza – Wander M. Miranda, «Perspectives de la Littérature comparée au Brésil»· Yves Chevrel, «Littérature (Générale et) Comparée: La situation de la France»· Eva Kushner, «Comparative Literature in Canada: Whence

and Whether?»· Paul Cornea, «La littérature comparée en Roumanie»· Helena Carvalhão Buescu, «La littérature comparée au Portugal: Tendances théoriques et institutionnelles»· Lisa Block de Behar, «Uruguayan Comparative Literature: the Need for a double bet»· Mihály Szegedy-Maszák, «Comparative Literature in Hungary»· Theresa Hyun, «Comparative Literature in Korea»· Zulma Palermo, «Cultural articulation of Comparative Literary Studies: the Argentinian Case»· Hendrik Van Gorp – John Neubauer, «Comparative Literature in the Low Countries: Issues and Methods»· Zacharias I. Siafléki, «La présence de la Littérature comparée en Grèce»· Yue Daiyun, «Comparative Literature in China» και Carlos García Gual, «Sur les études de Littérature comparée en Espagne et leur perspectives actuelles (Quelques remarques générales)».

Γεράσιμος Ζώρας, *Risonanze italiane nel Mar Ionio*. Roma, Vecchiarelli, Italo-Hellenica, 2001, p. 173.

Το έργο του Γεράσιμου Ζώρα, καθηγητή της Ιταλικής Λογοτεχνίας στο Τμήμα Ισπανικής και Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, εντάσσεται στην παράδοση σπουδών που ασχολείται με τις

μορφωτικές σχέσεις Ελλάδας και Ιταλίας η οποία φέρει τη σφραγίδα, κατά τα προηγούμενα χρόνια, των F.M. Pontani, M. Vitti, Γεωργίου Ζώρα και άλλων μελετητών. Οι μορφωτικές σχέσεις κατά το 19ο αιώνα μεταξύ των Ιονίων Νήσων και της Ιταλίας έγιναν αντικείμενο επισταμένων μελετών επίσης από το Γεράσιμο Ζώρα, τα αποτελέσματα των οποίων δημοσι-

εύτηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών σε φιλολογικά περιοδικά (κυρίως στον *Παρνασσό*), καθώς επίσης και σε κάποιες εκδόσεις δοκιμίων. Από τις πιο πρόσφατες εκδόσεις αξίζει να αναφέρουμε την *Τύβρις* (Δόμος, 1999), συλλογή κειμένων όπου παρουσιάστηκε μια μελέτη για τη ζωή και τις μορφωτικές δραστηριότητες του Σολωμού στην Ιταλία (εδώ ο ποιητής φοίτησε σε ιταλικό γυμνάσιο και κατόπιν γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Παβίας) και στην επιρροή που άσκησαν πάνω του οι συγχρονοί του αλλά και οι κλασικοί Ιταλοί ποιητές. Μια επιπλέον συμβολή προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η έκδοση της *Αυσονία* (Δόμος, 2000), όπου πάλι σε μελέτη γίνεται αναφορά στους στίχους που γράφτηκαν στα ιταλικά από τον Ιούλιο Τυπάλδο.

Η ανθολογία ποιημάτων που γράφτηκαν στην ιταλική γλώσσα από Έλληνες ποιητές, *Risonanze italiane nel Mar Ionio*, η οποία απευθύνεται σε Ιταλούς αναγνώστες, αρχίζει με μια εισαγωγή 25 σελίδων, όπου σε τρεις παραγράφους αναπτύσσονται (με τρόπο αρκετά συνοπτικό αλλά εξαντλητικό) μερικά θέματα που ενδιαφέρουν την ιστορία της μόρφωσης και της πολιτικής των Ιονίων Νήσων κατά το 19ο αιώνα: κυρίως περιγράφονται τα ιστορικά γεγονότα και συνεχίζει με τις επιρροές που άσκησε η ιταλική λογοτεχνία πάνω στους ποιητές των Ιονίων Νήσων και ειδικά στη σχέση μεταξύ Διονυσίου Σολωμού, Ιταλίας και ιταλικής παιδείας. Την εισαγωγή ακολουθεί μια ανθολογία που, με διαχρονικά κριτήρια, παρουσιάζει μια επιλογή ποιημάτων στα ιταλικά των πιο σημαντικών Επτανησίων Ελλήνων ποιητών. Αρχίζει με λυρικά ποιήματα, μόνο αποδεικτικά, του Ούγκο Φόσκο-

λο, που είχε γεννηθεί στη Ζάκυνθο, και ακολουθούν —πολύτιμα ντοκουμέντα— δυο επιστολές που απευθύνονταν στον Ανδρέα Κάλβο. Συνεχίζει με μερικούς στίχους του Μουστοξύδη, του Κάλβου (του οποίου επίσης δημοσιεύονται και μερικές επιστολές προς τον Ούγκο Φόσκολο) και ακολουθούν ο Γιώργος Μαρκοράς, ο Σολωμός, ο Ντε Ρώμα, ο Τερτσέτης, ο Λασκαράτος, ο Βράιλας-Αρμένης, ο Τυπάλδος, ο Γεράσιμος Μαρκοράς, ο Μαρτινέλης, ο Μαρτζώκης. Η ανθολογία εμπλουτίστηκε, όπου θεωρήθηκε απαραίτητο, με επιστολές στα ιταλικά, τις οποίες οι ποιητές απηύθυναν στον Νικολό Τομαζέο, που έζησε στην Κέρκυρα από το 1819 μέχρι το 1954 ως πολιτικός πρόσφυγας. Στην Κέρκυρα, τη Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά διέμεναν πράγματι μερικοί από τους αγαπημένους Έλληνες φίλους του, όπως ο Μουστοξύδης, ο Αιμίλιος Τυπάλδος, ο Ιούλιος Τυπάλδος και άλλοι. Είναι γνωστό ότι οι Επτανήσιοι ποιητές, λόγω ιστορικής και πολιτιστικής παράδοσης, είχαν βαθιά γνώση της ιταλικής λογοτεχνίας, τόσο ώστε να μπορούν να μεταφράσουν στην ελληνική γλώσσα συγγραφείς του Ουμανισμού (Δάντη, Πετράρχη), της Αναγέννησης (Τάσσο), του Κλασικισμού (Μεταστάσιο). Αυτό τους επέτρεψε να εμβαθύνουν περαιτέρω τις γνώσεις στα διαφορετικά ύφη και υπαγορεύσεις της ιταλικής ποίησης, έτσι ώστε να μπορέσουν να τα χρησιμοποιήσουν στα δικά τους γραπτά. Μεταξύ των Ιταλών ποιητών των οποίων η «παρουσία» γινόταν ιδιαίτερα αισθητή στα έργα τους, ποιητικό μοντέλο αποτέλεσε για πολλούς από αυτούς ο Ζακυθινός Ούγκο Φόσκολο. Δεν λείπουν όμως αναφορές στον Δάντη, στον Μαντσόνι, κυρίως του έργου του *Γεροί Ύμνοι* (π.χ. στο Γεώργιο Μαρ-

κορά), ή στον Λεοπάρντι. Η ανθολογία του Γεράσιμου Ζώρα μάς επιτρέπει να αναλύσουμε με ακόμα πιο σαφή τρόπο αυτές τις αναλογίες και να παρατηρήσουμε πόσο αυτές ποικίλλουν από συγγραφέα σε συγγραφέα και πόσο επηρέασαν την ποιητική πορεία του καθενός από αυτούς.

Το δοκίμιο *Risonanze italiane nel Mar Ionio*, παρ' όλο που είναι ένα βιβλίο το οποίο απευθύνεται σε ετερογενείς αναγνώστες και, εκτός αν εξαιρέσουμε λίγους ειδικούς, με ελλειπείς γνώσεις των πολιτιστικών ζυμώσεων της Ελλάδας το 19ο αιώνα (αυτούς ακριβώς έρχεται να βοηθήσει η πολύτιμη και ενδιαφέρουσα εισαγωγή), προσφέρει πολλές ιδέες για περαιτέρω έρευνες και μελέτες και αποτελεί βασική συμβολή στις συγκριτικές ελληνο-ιταλικές σπουδές.

Τελικά, κλείνοντας θα ήθελα να προσθέσω ότι η έκδοση αποτελεί μέρος της σειράς «Italo-Hellenica» (Ιταλο-Ελληνικής), που μόλις βγήκε από το τυπογραφείο των Εκδόσεων Vecchiarelli. Όπως διασαφηνίζεται στην Εισαγωγή του βιβλίου, μέσω αυτής της σειράς επιχειρείται «να επισημανθούν μερικές από τις κοινές πολιτιστικές ρίζες και οι αμοιβαίες επιρροές που καθόρισαν την παράλληλη ανάπτυξη της ελληνικής και ιταλικής λογοτεχνίας». Στόχος της σειράς είναι «να ασχοληθεί με τις ιταλο-ελληνικές πολιτιστικές σχέσεις που αναπτύχθηκαν στη Ρώμη, τη Βενετία, τη Φλωρεντία, καθώς και στην Αθήνα, την Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου, προβάλλοντας τα ίχνη της κοινής πορείας». Η πρωτοβουλία είναι ευγενής, εμείς μπορούμε μόνο να ευχηθούμε να εμπλουτίζεται συνεχώς με καινούριους τίτλους, ώστε να κάνει περισσότερο γνωστή την Ελλάδα και τις πολιτιστικές επαφές που είχε με την

Ιταλία στη διάρκεια των αιώνων, σε ένα πιο πλατύ κοινό και όχι μόνο στους ειδικούς.

Gabriella Macrì

Nouvelles écritures francophones. Vers un nouveau baroque? Sous la direction de Jean Cléo Godin. Les Presses de l'Université de Montréal. Coll. «Espace littéraire», Montréal 2001, p. 444.

Το έργο αυτό —καταστάλλαγμα ενός διεθνούς Συμποσίου, που έγινε στην πρωτεύουσα της Σενεγάλης, στο Ντακάρ, στις 4 με 7 Μαΐου 1998, με τη συμμετοχή ερευνητών από δεκαπέντε χώρες— επισφράγισε το ερευνητικό πρόγραμμα μιας σειράς ανταλλαγών καθηγητών από το Μπενίν, τη Σενεγάλη και το Κεμπέκ. Όμως το Συμπόσιο ξεπέρασε τους αρχικούς του στόχους και εστίασε την προσοχή του στη σύγχρονη γραφή της γαλλόφωνης λογοτεχνικής παραγωγής. Τριάντα δύο επιλεγμένα κείμενα, από τις άνω των σαράντα ανακοινώσεων που έγιναν, συγκέντρωσε και επιμελήθηκε ο καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ Jean Cléo Godin· συνθέτουν το πόνημα που μελετά τη φύση των «νέων γαλλόφωνων γραφών» και τίθεται το ερώτημα αν πρόκειται για ένα «νέο μπαρόκ». Είναι το έβδομο επιστημονικό Συμπόσιο στο είδος του, από την ίδια ερευνητική ομάδα, η οποία αυτή τη φορά θέλησε να προσδιορίσει τη σύγχρονη γαλλόφωνη γραφή, που κάθε άλλο παρά ενιαία εμφανίζεται.

Αν η γαλλόφωνη λογοτεχνία —και με τον όρο αυτό εννοούμε τη λογοτεχνία που εκφράζεται μέσω της γαλλικής γλώσσας εκτός αυτής του Εξαγώνου— για μεγάλο διάστημα υπήρξε πιστή στις τάσεις του μητροπολιτικού